

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 811.111'25:37.016+81'272

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20520356>

Формування англомовної перекладацької компетентності у студентів спеціальності прикладної лінгвістики: лінгвокультурологічний підхід

Лях Тетяна Олегівна,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Ужгород, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-7913-3468>

Прийнято: 17.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація.** У підготовці майбутніх перекладачів важливо знати особливості менталітету, культури іншомовної соціокультурної групи, лінгвокультурологічних аспектів комунікативної поведінки та застосування цих знань у певному контексті, що визначає актуальність дослідження. **Мета статті** – дослідження та впровадження лінгвокультурологічного підходу до формування англомовної міжкультурної перекладацької компетенції у студентів спеціальності прикладної лінгвістики. **Методи.** У роботі були використані структурно-системний, порівняльний, описовий методи, метод лінгвістичної інтерпретації текстів. **Результати.** Наголошено, що для лінгвокультурологічного підходу до навчання важливим є підбір текстового матеріалу, в якому присутні елементи, семантичне значення яких формується у процесі взаємодії мови та культури. Доведено, що у ході формування міжкультурної компетентності перекладача потребує уваги переклад культурних реалій, фразеологізмів, концептів. Визначено, що при перекладі*

художнього тексту необхідно звертати увагу студентів на його стилістику, щоб зберегти його національно-культурний колорит. З цією метою у статті розглядаються відповідні перекладацькі стратегії. Обґрунтовано, що важливе значення у забезпеченні формування перекладацької компетентності надається комплексу інтерактивних методів і технологій. **Висновки.** З'ясовано, що лінгвокультурологічний підхід до формування англомовної міжкультурної перекладацької компетентності у студентів спеціальності прикладної лінгвістики впроваджується через переклад та аналіз текстових елементів, що несуть лінгвокультурне навантаження: культурних реалій, фразеологізмів, концептів, використання відповідних перекладацьких стратегій, інтерактивних методів навчання. Дослідження окреслює актуальні аспекти методики викладання перекладознавчих дисциплін у лінгвокультурологічному дискурсі.

Ключові слова: лінгвокультура, лінгвокультурологія, перекладацька компетентність, міжкультурна комунікація.

Formation of English-language translation competence in students of applied linguistics: a linguocultural approach

Tetiana Liakh,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of the Applied Linguistics at the faculty of international economic relations at Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-7913-3468>

Abstract. *In the training of future translators, it is important to understand the peculiarities of the mentality and culture of a foreign-speaking socio-cultural group, the linguo-cultural aspects of communicative behaviour, and the application of this knowledge in a specific context, which determines the relevance of the study. The*

purpose of the article is to study and implement a linguo-cultural approach to the formation of English-speaking intercultural translation competence in students of the speciality of applied linguistics. **Methods.** The work used structural-systemic, comparative, descriptive methods, and the method of linguistic interpretation of texts. **Results.** It is emphasised that, in the context of a linguocultural approach to learning, it is important to select text material that contains elements whose semantic meaning is formed through interaction between language and culture. It has been proven that, in the process of developing a translator's intercultural competence, attention is required when translating cultural realities, phraseological units, and concepts. It is determined that when translating a literary text, it is necessary to draw students' attention to its stylistics to preserve its national and cultural flavour. For this purpose, the article considers various translation strategies. It is substantiated that a complex of interactive methods and technologies plays an important role in the formation of translation competence. **Conclusions.** It is found that the linguo-cultural approach to the formation of English-language intercultural translation competence in students of the speciality of applied linguistics is implemented through the translation and analysis of those text elements whose semantic meaning is formed in the process of interaction between language and culture (cultural realities, phraseological units, concepts), the use of appropriate translation strategies, and interactive methods. The study outlines relevant aspects of the methodology of teaching translation studies in the linguocultural discourse.

Keywords: *linguoculture, linguoculturology, translation competence, intercultural communication.*

Постановка проблеми. У контексті світових процесів глобалізації та інтеграції в умовах міжкультурної взаємодії важливим завданням є формування у студентів спеціальності прикладної лінгвістики перекладацької компетентності, яка «коригується стрімким розвитком інформаційних технологій, інноваційними методиками, широким самостійними доступом

студентів до знань, потребами замовників перекладацьких послуг» [18, с. 65]. Професійна діяльність перекладача передбачає обробку та використання інформації, комунікування з іноземцями, переклад офіційних документів, мовний супровід міжнародних заходів. Відтак, при підготовці майбутніх перекладачів варто акцентувати їхню увагу на особливостях менталітету, культури іншомовної соціокультурної групи, лінгвокультурологічних аспектів комунікативної поведінки та застосуванні цих знань у певному контексті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські дослідники (О. Бондаренко, Н. Бідюк, О. Матузкова, Р. Познанський Л. Рись, М. Рудіна, О. Селіванова, І. Сілютіна, В. Синьо, О. Тимчук, С. Шехавцова та ін.) активно займаються питаннями підготовки перекладачів та розвитку їхніх фахових перекладацьких компетентностей, зокрема, соціокультурним компонентом.

І. Сілютіна, В. Синьо, Р. Познанський під «комунікативною компетентністю майбутнього перекладача» розглядають інтегроване поняття, сукупність знань, умінь та навичок, необхідних перекладачеві для здійснення професійної діяльності (робота з інформацією, створення перекладу, організація пошуку професійного перекладача, термінологічної інформації, пізнавальної діяльності тощо)» [21, с. 216]. Серед компонентів комунікативної компетенції дослідники відзначають соціокультурну, мовленнєву компетентності, прагматичні, дискурсивні, функціональні компетенції та компетентність взаємодії [21, с. 216].

Н. Бідюк простежує зміст та основні критерії поняття «перекладацька компетентність», називаючи його «інтегрованою характеристикою, що передбачає здатність здійснювати переклад автентичних текстів на належному рівні та розуміти їх зміст, а також реалізовувати отриману інформацію відповідно до цільової аудиторії й подальшого використання в іншомовній освіті та міжкультурній комунікації» [1, с. 38]. Серед критеріїв перекладацької компетентності дослідниця відзначає адекватність перекладу; точність

перекладу; ясність змісту перекладу; відповідність перекладу нормам літературної мови [1, с. 38].

О. Бондаренко наголошує на «необхідності перегляду традиційного погляду на переклад як індивідуальну діяльність, для якої достатньо лінгвістичних, соціокультурних та перекладацьких компетентностей» [2, с. 163], вивчає сервіс-орієнтовані компетентності в українських програмах підготовки перекладачів та локалізаторів, окреслює сучасний процес виробництва лінгвістичного продукту розробниками освітніх програм. Відтак, «лінгвістичну діяльність» дослідник розглядає «як послуги, набувачем яких є клієнт або замовник» [2, с. 163]. Однак, сервіс-орієнтовані компетентності у підготовці перекладачів не зменшують значення саме міжкультурної іншомовної компетентності.

О. Матузкова пропонує поняття лінгвокультурної компетенції, яке об'єднує лінгвістичну, культурологічну та комунікативну компетенції перекладача. Лінгвокультурну компетенцію дослідниця пропонує розглядати як «володіння мовними і культурологічними знаннями, які об'єктивуються лінгвокультурами, що дозволяє не тільки адекватно зрозуміти й передати соціокультурну інформацію, але й визначає комунікативну поведінку особистості в межах певної лінгвокультури» [15, с. 89].

У процесі формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх перекладачів важливими є не лише комунікативні, а й психологічні вміння, на чому акцентує дослідниця О. Сергєєва: «перекладач повинен володіти навичками регулятора мовної поведінки: підтримувати спілкування відповідно до цілей конкретної ситуації, регулювати власний емоційний стан та оцінювати емоційний стан співрозмовників, за необхідності знижуючи зайву емоційну напругу партнерів або пожвавлюючи монотонність, що виникла» [20, с. 31]. Соціокультурну обізнаність перекладача дослідниця пов'язує з інформаційною компетентністю, в основі якої «лежить отримання, осмислення, розуміння

інформації та здатність оперувати нею під час виконання професійної діяльності. Інформаційна основа перекладача може містити в собі лінгвістичну та екстралінгвістичну інформацію, соціокультурну, наукову тощо» [20, с. 31].

С. Шехавцова аналізує соціокультурну компетентність, визначивши в ній ряд інших компетентностей: соціолінгвістичну компетентність, яка передбачає соціолінгвістичний підхід, знання лексичних одиниць з національно-культурною семантикою; особливості писемного мовлення, знання мовних особливостей соціальних угруповань та національних меншин; лінгвокультурну компетентність, яка формується на основі лінгвокультурологічного підходу, що передбачає знання історично культурного, краєзнавчого матеріалу, а також уміння виявляти толерантність (повагу та розуміння соціокультурних особливостей представників інших культур); соціальну відповідальність (відповідальність за свою поведінку як громадянина української держави); етнопсихологічну компетентність, яка передбачає засвоєння норм поведінки (соціокультурні норми поведінки в умовах міжкультурної комунікації); національну ментальність (ціннісно-розумові аспекти духовної культури, спосіб життя соціокультурних співтовариств та співвідносні з ними звички, норми, традиції); культурне самовизначення (визначення себе як полікультурного суб'єкта)» [25, с. 13-14].

На соціокультурному аспекті комунікативної компетентності акцентують дослідники О. Зінченко, В. Папіжук, Ю. Лісова: «у формуванні комунікативної компетентності ключовим елементом викладання іноземних мов є соціокультурний складник (СКК)», а його основою є «створення педагогічних ситуацій, в яких здобувач освіти шукає смисли, адаптує знання до власних інтересів, формує модель життя, вибирає творчі підходи та критично оцінює дійсність». Дослідники запропонували методи та вправи, які використовуються для формування СКК: «метод культурної капсули, метод навчальної аналогії, метод прогнозування, рольові ігри» [10].

Дуже важливо створити відповідні дидактичні умови для формування та забезпечення міжкультурної англомовної комунікації перекладача. Існують різні підходи щодо цього питання. Цінними для нашої роботи є відбір стратегій навчання іноземної мови, який здійснили О. Зарівна, О. Марків, Н. Химай, Н. Шалова: «1) стимулювання – мобілізація вольових зусиль студентів до активізації мовного досвіду, заохочення до сприймання іншомовних слів і бажання використовувати їх у потрібних формах, контекстах; 2) використання мнемонічних прийомів – запам'ятовування нових лексем на основі асоціацій, диференціацій, закономірностей, віднесення їх до певної словникової сім'ї, виокремлення ключового слова і подібних за значенням; 3) когнітивні прийоми – навчити визначати значення слова з контексту або орієнтуючись на вже наявні фонові знання, напрацювання алгоритмів запам'ятовування. Метакогнітивні стратегії – свідоме розуміння студентом цілей свого навчання; 4) соціально-психологічні умови – сприятливі, зрозумілі, етично прийнятні правила для всіх учасників комунікації» [9, с. 192].

На думку М. Рудіної, методичний аспект формування перекладацької компетентності студентів-філологів ґрунтується на таких положеннях: особистісній потребі вивчення мови – як рідної, так і іноземної; реалізації мовного наміру у процесі спілкування; умінні перекладу як підґрунті ефективної іншомовної комунікативної компетентності для професійної діяльності; застосуванні інноваційних, у тому числі й цифрових, технологій у навчанні; врахуванні вимог ринку праці до фахівців-перекладачів; стабільному розвитку професійної компетентності викладача [18, с. 63].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну увагу дослідників до питання міжкультурної англомовної компетентності перекладача вивчення та застосування лінгвокультурологічного підходу в навчанні перекладознавчих дисциплін є актуальним, адже культурні фактори, ментальність носіїв англійської мови та відповідні лінгвістичні особливості з

огляду на сучасну геополітику постійно оновлюються і є необхідними інструментами знань, умінь та прийомів здійснення ефективної міжкультурної комунікації. У зв'язку з цим важливо, щоб лінгвокультурологічний підхід до навчання став одним із пріоритетних у фаховій підготовці перекладачів.

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Метою статті є дослідження та впровадження лінгвокультурологічного підходу до формування англомовної міжкультурної перекладацької компетенції у студентів спеціальності прикладної лінгвістики.

Для досягнення мети визначено такі завдання:

1) уточнити поняття «лінгвокультура» та «лінгвокультурологія», які зумовлюють лінгвокультурологічний підхід до формування англомовної міжкультурної перекладацької компетенції;

2) з'ясувати основні принципи реалізації лінгвокультурологічного підходу у процесі формування англомовної міжкультурної перекладацької компетенції у студентів спеціальності прикладної лінгвістики.

У роботі використано структурно-системний, порівняльний, описовий методи, метод лінгвістичної інтерпретації текстів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед доречно прояснити дефініцію понять лінгвокультурологія та лінгвокультура, які активно використовують у гуманітаристиці.

Лінгвокультурологія – мовознавча дисципліна, пов'язана із психологією, психолінгвістикою, етнопсихолінгвістикою, культурологією, етнолінгвістикою, соціолінгвістикою, лінгвокраїнознавством, когнітивною лінгвістикою, проте, як відзначає О. Матузкова, лінгвокультурологія має «свій особливий інтегративний фокус дослідження проблеми “мова, культура, свідомість”» [15, с. 7]. За спостереженням дослідниці, лінгвокультурологія як самостійна лінгвістична дисципліна «вивчає мову як феномен культури й культуру як феномен, багато в

чому створюваний мовою, у їхньому тісному взаємозв'язку з індивідуальною і колективною свідомістю» [15, с. 18].

С. Колонюк вважає лінгвокультуру одним із базових понять лінгвокультурології [12, с. 50]. На думку дослідника, лінгвокультура виявляється «у національній ментальності та найбільш послідовно віддзеркалюється в лексиці, фразеології, мовленнєвому етикеті, етичних концептах, у характері дискурсивної діяльності носія певної культури загалом» [12, с. 50]; «термін лінгвокультура слід розглядати як гіперонім (родове поняття), що репрезентує гіпер-гіпонімічні зв'язки з термінами-конкретизаторами, гіперонімами – національна лінгвокультура чи етнічна лінгвокультура [12, с. 51]. Як слушно відзначає А. Мільо, «наукові пошуки з дослідження цього феномену продукують нові напрями: як теоретичні, так і прикладні, зокрема, розуміння поняття лінгвокультура як інструменту забезпечення інформаційної безпеки» [16, с. 114]. Отже, лінгвокультурологічний підхід у формуванні перекладацької компетентності включає культурологічний і лінгвістичний аспекти.

Для застосування лінгвокультурологічних аспектів перекладу варто ознайомити студентів із теоретико-методологічними засадами сучасної лінгвокультурології та її зв'язками з перекладознавством. У процесі лінгвокультурологічного підходу до навчання важливим є підбір текстового матеріалу, в якому присутні елементи, у яких взаємодіють мова та культура.

До лінгвокультурних елементів, що відображають культурно-національну ментальність її носіїв належать: 1) безеквівалентна лексика і лакуни; 2) міфологізовані мовні одиниці; 3) пареміологічний фонд мови; 4) фразеологічний фонд мови; 5) еталони, стереотипи, символи; 6) метафори і образи мови; 7) стилістична будова мов; 8) мовленнєва поведінка; 9) область мовленнєвого етикету [15, с. 11]. Названі елементи актуальні при лінгвокультурологічному підході до перекладу. Крім цього, «володіння соціолінгвістичною/соціокультурною компетенцією передбачає і знання

прецедентних феноменів (прецедентних текстів, особистостей, виразів народної мудрості), уміння вивести інформацію із таких одиниць мови, як топоніми, антропоніми, назви політичних реалій» [17, с. 298].

Реаліями також називають «не тільки самі факти, явища і предмети, але і їх назви» [23, с. 55]. У лінгвістиці також використовують поняття «етнографічні реалії» – «слова, що називають місцеві предмети й поняття, характерні для традиційного побуту і господарювання представників певної етнічної спільноти чи культурноетнографічного регіону і сприймаються як етнічно забарвлені тими, що живуть поза його межами» [24, с. 145].

У процесі перекладу культурних реалій часто виникають труднощі, зумовлені тим, що вони «відносяться до категорії безеквівалентної лексики» [23, с. 55], тобто не мають відповідних еквівалентів у мові перекладу. Серед способів передачі значень безеквівалентної лексики використовують транскрипцію/транслітерацію; транскрипцію/транслітерацію з поясненням; описове пояснення чи тлумачення змісту; калькування; переклад за допомогою аналогів» [5, с. 129]. Лінгвокультурологічний підхід до перекладу реалій також передбачає аналіз цих лексем, контексту тощо.

Класифікацію культурно-маркованої лексики, аналіз основних прагматичних функцій національно маркованих одиниць здійснили В. Куліш та О. Гарах. Дослідники також визначили основні способи перекладу такої лексики: «транскрипція і транслітерація, калькування, описовий, наближений, гіпонімічний, контекстуальний переклад та створення нового відповідника» [14, с. 66]. У процесі формування міжкультурної компетентності перекладача важливою є робота над основними труднощами передачі національно маркованої лексики, на які вказують дослідники: 1) відсутність у мові перекладу еквівалента; 2) необхідність, разом із предметним значенням слова, передати і його колорит, його додатковий відтінок та специфічне забарвлення [14, с. 66].

Сприйняття та засвоєння соціокультурного компонента при перекладі автентичних текстів відбувається через розуміння концептів. З точки зору лінгвокультурології концепт визнається базовою одиницею культури. За словами В. Жайворонка, концепт є «вмістилищем узагальненого культурного смислу (сенсу), що дає підстави вважати мовну одиницю культурним концептом» [8, с. 10]. На трактування концепту «накладаються філософські, етнічні, міфологічні, релігійні, психологічні й інші позамовні чинники, що, зрештою, визначають його комплексний характер» [13, с. 14]. Важливим при перекладі концепту є контекст або «семантичне поле», у межах якого «виявляються численні конотативні супроводи, додаткові значення, асоціативно-оцінні ряди» [13, с. 19].

Оскільки в мовному концепті відображена інформація про культуру соціуму, Н. Венжинович пропонує «зіставляти один і той же концепт різних національно-культурних утворень, різних соціальних і територіально-варіантних груп у межах одного мовного утворення, різних індивідів. Результатом такого зіставлення може бути знаходження відмінностей у наповнюванні концептів, з одного боку, і в самій номенклатурі – з іншого. Наприклад, англ. *public schools* – це школи, які не є частиною державної системи освіти у Великобританії, у США – це школи, які знаходяться на утриманні держави» [3, с. 20].

Лінгвокультурологічний контекст при перекладі концептів виявляється у ході роботи над художніми текстами, де поєднується кілька нашарувань: «від правил зв'язності тексту до шифрованої смислової структури художнього тексту, який у відтворенні дійсності формує власну систему логіко-семантичних зв'язків і композиційних елементів» [11, с. 50].

Лінгвокультурологічний аспект перекладу передбачає відбір оптимальних перекладацьких стратегій. Т. Горощенко акцентує на суб'єктивних чинниках перекладача та реципієнта: «наскільки дозволяє зберегти подібну

багатозначність мова перекладу загалом та обрана перекладачем форма зокрема; наскільки підготовлений до сприйняття багатозначності реципієнт» [4, с. 59].

Через переклад концептів та етноконцептів здійснюється міжкультурна комунікація. Найчастіше використовують перекладацьку трансформацію – перетворення, модифікацію форми, або змісту і форми, зокрема, з метою збереження відповідності комунікативного впливу на адресатів оригіналу й перекладного тексту [19, с. 378]. Переклад авторської лексики в художньому тексті часто потребує сукупності перекладацьких стратегій: калькування, транслітерації, лексичної заміни, описового перекладу тощо.

Для ілюстративного матеріалу таких трансформацій, зокрема способу передачі концептів, доречним є використання зіставного аналізу україномовного та англійського художніх текстів, за якого виявляється особливість мови і ментальності народу. Наприклад, концепт *дім* у новелі В. Габора «Будинок у середмісті» в перекладі на англійську мову, здійсненому П. Корнесом та Н. Помірко, з одного боку містить семантику зв'язку з родиною, а з іншого – самотності і відчуження персонажа. В англійському перекладі концепт *рідна домівка* відтворено як *family home*. Для передачі в концепті *дому* семантики самотності, внутрішньої руйнації персонажа В. Габора використовує образ зруйнованого покинутого будинку: «триповерховий обгорілий будинок в середмісті, з позабиваними вікнами й дверима, який уже кілька років ніхто не ремонтує» [6, с. 28]; «нині ж глянув на нього іншими очима. У свої тридцять три я часто відчував себе цілковитою руїною, та ось щойно побачив, як вона виглядає» [6, с. 29]. На позначення цього концепту при перекладі на англійську мову використано лексему *building*: «I stood by the road and couldn't take my eyes off the burnt-out building; it gradually began to seize hold of my imagination and finally captured it completely» [27, с. 25]. Отож відчуження персонажа актуалізують лексеми *руїна* – *ruin*, *пустка* – *wilderness*.

При перекладі художнього тексту необхідно звертати увагу студентів на його стилістику, щоб зберегти його лінгвокультурні особливості та національно-культурний колорит. З цією метою перекладачеві варто використовувати різні стратегії. Зазвичай перекладач вирішує, яку стратегію перекладу слід обрати при декодуванні тексту. Так, «якщо перевага надається доместикації, то часто втрачається культурний елемент. Якщо ж – форенізації, то зберігається маркування “чуже”, але нерідко потрібне міжрядкове розширення тексту із тлумаченням чужого культурного коду, або ж винесення цього тлумачення за межі тексту» [22, с. 204].

При лінгвокультурологічному підході до формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх перекладачів важливо також враховувати специфіку завдань і вправ. І. Сілютіна, В. Синьо, Р. Познанський пропонують «завдання, спрямовані на формування вміння виявляти оптимальні одиниці перекладу в невеликому тексті іноземною мовою; завдання, спрямовані на формування навичок використання перекладацьких трансформацій, а саме – пошук найбільш адекватної перекладацької трансформації (лексичної або граматичної заміни, додавання, опущення, перестановки тощо), для передачі сенсу конкретної одиниці перекладу на рідній мові; завдання на формування вміння аналізувати і критично оцінювати виконаний переклад тексту з перекладної мови на іншу» [21, с. 220].

Розвиток навиків перекладу вимагає вивчення фразеологізмів, адже «національно-культурна семантика мови найяскравіше виявляється в таких мовних одиницях як слова-реалії та фразеологізми» [7, с. 148]. О. Тимчук відносить до фразеологічних одиниць назви суб'єктів національної культури (*paddle one's own canoe*), флори та фауни (*tree the coon*), прецедентні назви (*California Bible, Jesus society*), географічні назви (*Father Knickerbocker, Connecticut Yankee*) тощо [28, с. 118].

М. Антонівська, досліджуючи лінгвокультурологічні аспекти перекладу фразеологічних одиниць у контексті міжнародної бізнес-комунікації, акцентує на аналітичному та синтетичному етапах: «Важливу роль у перекладі відіграє аналітичний етап – переклад окремих компонентів фразеологічного виразу. А для цього необхідно вміти правильно їх визначати, оскільки це можуть бути не лише слова, а й фрази, що входять до складу виразу» [26, с. 168]. Цю методику варто застосовувати і в інших галузях перекладу.

Для формування міжкультурної перекладацької комунікативної компетентності студентам спеціальності прикладної лінгвістики можна запропонувати вправи на переклад фразеологізмів, як-от: знайти український відповідник лексичних одиниць, пояснити їхнє культурне значення (*Pandora's box, Trojan horse, Uncle Sam*). Корисним також буде переклад рекламних текстів, каламбурів тощо.

Важливе значення у забезпеченні формування перекладацької компетентності надається комплексу інтерактивних методів і технологій, серед яких поширеними є: «коопероване навчання, контекстне навчання, рольові ігри, дискусії, тренінги, чати, квізи, кейси, спеціальні вправи тощо»; практичну цінність мають зарубіжні методики навчання перекладу, як-от: «культурний асимілятор» («culture assimilator»), «етичний фітнес» («ethical fitness»), проекти («project»), «переклад-резюме» («translation brief»), «запис «думок уголос» («think-aloud protocols»), «відстежування руху очей» («eye-tracking»), «відеозапис екрана» («screen recording») [1, с. 40]. Серед інтерактивних методів студентам варто запропонувати проектну роботу, наприклад, створення глосарію культурних реалій, аналіз перекладу фільмів тощо. Лінгвокультурологічний аспект перекладацької компетентності також актуалізує робота з автентичними матеріалами (новини, фільми, інтерв'ю).

Висновки. У процесі викладання перекладознавчих дисциплін студентам спеціальності прикладної лінгвістики важливу роль відіграють

лінгвокультурологічні аспекти комунікації. Лінгвокультурологічний підхід до навчання та формування міжкультурної компетентності перекладача передбачає підбір текстового матеріалу, в якому присутні елементи, семантичне значення котрих формується у процесі взаємодії мови та культури. Потребує уваги переклад культурних реалій, фразеологізмів, розуміння концептів, у яких відображена інформація про культуру певного соціуму, а також відбір оптимальних перекладацьких стратегій. Для ілюстративного матеріалу таких трансформацій, способу передачі концептів, доречним є використання зіставного аналізу україномовного та англomовного художніх текстів. При перекладі художнього тексту необхідно звертати увагу на його стилістику. Важливе значення у забезпеченні формування перекладацької компетентності студентів надається комплексу інтерактивних методів і технологій.

Дослідження окреслює актуальні аспекти методики викладання перекладознавчих дисциплін студентам спеціальності прикладної лінгвістики у лінгвокультурологічному дискурсі.

Список використаних джерел

1. Бідюк Н.М. Особливості формування перекладацької компетентності майбутніх учителів іноземної мови та літератури. *Слобожанський науковий вісник. Серія Філологія*. Вип. 1. 2023. С. 36-42.
2. Бондаренко О.С. Сервіс-орієнтовані компетентності в українських програмах підготовки перекладачів та локалізаторів. *Закарпатські філологічні студії* / редкол.: І.М. Зимомря (голов. ред.), М.М. Палінчак, Ю.М. Бідзіля та ін. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 34, т. 1. С. 162-167.
3. Венжинович Н. Лінгвокультурологічний аспект мовознавчих досліджень: навчально-методичний посібник до спецкурсу для студентів філологічного факультету. Ужгород: ФОП Сабов А.М., 2015. 268 с.

4. Горощенко Т.В. Міжкультурна комунікація в перекладі. *Українська орієнталістика: зб. наук. праць*. Вип. 2-3. 2007-2008. С. 57-60.
5. Гудманян А.Г., Сітко А.В., Єнчева Г.Г. Основи перекладознавства: навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2020. 352 с.
6. Габор В. Книга екзотичних снів та реальних подій: новели. 3-тє вид. Львів: ЛА «Піраміда», 2009. 160 с.
7. Дольник І.М., Пилипчук М.Л. Функціонування суспільно-політичних неологізмів в англomовному медіадискурсі. *Закарпатські філологічні студії* / редкол.: І.М. Зимомря (голов. ред.), М.М. Палінчак, Ю.М. Бідзіля та ін. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 7, т. 1. С. 74-78.
8. Жайворонок В.В. Знаки української етнокультури: словник-довідник. К.: Довіра, 2006. 703 с.
9. Зарівна О.Т., Марків О.Т., Химай Н.І., Шалова Н.С. Дидактичні умови формування орієнтирів англomовного міжкультурного спілкування серед студентів. *Інноваційна педагогіка. Науковий журнал*. Вип. 57. Т. 1. ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій»: Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 189-193.
10. Зінченко О.С., Папіжук В.О., Лісова Ю.О. Соціокультурний складник як ключовий елемент викладання іноземних мов у сучасному освітньому середовищі. *Академічні візії*. 2025. № 39. <https://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/42416>
11. Кагановська О.М. Лінгвокогнітивний аспект утілення текстових концептів у французькій та українській художній прозі. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов*. 2007. С. 50-57.
12. Колонюк С. Поняття лінгвокультури у світлі сучасної багатоаспектної теорії лінгвокультурології. *Актуальні питання вивчення германських, романських і слов'янських мов і літератур та методики*

викладання іноземних мов: матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Вінниця, 25 січня 2021 року. С. 49–52.

13. Кононенко В. Концепти українського дискурсу: монографія. Київ; Івано-Франківськ, 2004. 248 с.

14. Куліш В.С., Гарах О.М. Труднощі перекладу культурно маркованої лексики. Молодий вчений. № 12 (88), грудень, 2020 р. С. 64-68.

15. Матузкова О.П. Лінгвокультура та переклад: моногр. Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. 226 с.

16. Мільо А. Поняття лінгвокультура у німецькому, угорському та українському науковому дискурсах. *Сучасні дослідження з іноземної філології: зб. наук. праць*. Вип. 2 (24). Ужгород, 2023. С. 112-123.

17. Рись Л.Ф. Формування іншомовної комунікативної компетенції. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*. Вип. 42. 2014. С. 291-294.

18. Рудіна М. Перекладацька компетентність: науково-теоретичний та методичний аспекти її формування у студентів-філологів як майбутніх фахівців. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. № 36. Київ, 2017. С. 61-67.

19. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2010. 844 с.

20. Сергеева О.В. Формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх перекладачів у ЗВО. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства: зб. наук. праць*. Вип. 28. 2023. С. 30-33.

21. Сілютіна І.О., Синьо В.В., Познанський Р.В. Формування комунікативної компетенції майбутніх перекладачів. *Закарпатські філологічні студії* / редкол.: І.М. Зимомря (голов. ред.), М.М. Палінчак, Ю.М. Бідзіля та ін. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 22, т. 2. С. 215–222.

22. Ткачівська М.Р., Щерба Р.М. Переклад крізь призму міжкультурної комунікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* № 57. 2022. С. 202-207.
23. Удовіченко Г.М. Генеза становлення поняття «реалія» у сучасному перекладознавстві. *Інтелект. Особистість. Цивілізація.* Вип. 12. 2016. С. 52-65.
24. Шатілова, Н.О. Етнографічні реалії як маркер національно-культурного колориту художнього тексту. *Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу: стратегії розвитку. Ч 2.* Liha-Pres, 2022. С. 144-147.
25. Шехавцова С.О. Соціокультурні технології викладання іноземних мов: навч.-метод. посіб. для магістрантів закладів вищої освіти. Держ. закл. «Луган. нац. ун-т і. Тараса Шевченка». Полтава: Вид-во ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2018. 117 с.
26. Antonivska M. Linguocultural Aspects of Phraseological Units Translation in the Context of International Business Communication. *Питання культурології.* August 2017. С. 163-172.
27. Gabor V. A Book of Exotic Dreams and Real Events: Short Stories. Lviv: Publishing house “Piramida”, 2012. 176 p.
28. Tymchuk O. Linguocultural Aspect of Phraseological Units in American English. *Молодий вчений.* № 3.2 (79.2). Березень, 2020 р. С. 116-118.